

НОВИ ОТКРИТИЈА ВО ОКОЛИНАТА НА МАНАСТИРОТ ТРЕСКАВЕЦ КАЈ ПРИЛЕП

КАРПЕСТА УМЕТНОСТ

"Бевме изненадени од големата концентрација на квадратни вдлабнувања од подоцнежниот период. Купулите или вдлабнатите полутопки се гравири, кои се поврзани со многу култови", вели д-р Душко Алексовски, еден од истражувачите на карпестите гравири.

Пишува: Милева ЛАЗОВА

МАКЕДОНСКИТЕ ГРАВИРИ ЕДНИ ОД НАЈСТАРИТЕ ВО СВЕТОТ

Изминатов период Македонскиот центар за карпеста уметност изврши истражувања во околината на манастирот "Трескавец" кај Прилеп, со индикации дека токму тука може да се најдат карпести гравири. При тие истражувања, на највисоката точка во близина на манастирот, откриени се траги од карпести гравири од типот на купулите. Значењето на ова откритие е поголемо кога се знае фактот дека овој вид гравири се најстарите културни и духовни траги на праисторискиот човек на Земјината топка, траги кои според академик проф. д-р Емануел Анати,

настирот се многу ретки форми, кои манастирскиот комплекс го прават уште позначаен и поатрактивен за посетителите. Бевме изненадени од големата концентрација на квадратни вдлабнувања од подоцнежниот период. Купулите или вдлабнатите полутопки се гравири кои се поврзани со култот на плодноста на луѓето, култот на плодноста на полињата и бујноста на ливадите и на шумите, култот на сонцето, погребниот ритуал. Благодарни сме ѝ на Европската агенција за реконструкција, која обезбеди средства за набавка на најмодерна опрема за видео и фотозаписи, со што нашите истражувања се вршат

гравираат и не се распаѓаат. Заштитниот растителен слој врз карпата трајно ја чува карпата од ерозија, а со тоа и гравирите ја обезбедуваат својата вечност. Сепак, светоста на овој простор го принудил нашиот праисториски предок да пристапи кон изработка на гравири и на овие карпи кои се потешки за гравирање. Истражувањата покажаа дека во поблиската и во подалечната околина на манастирот се изработени стотици гравири од времето на праисториската, од типот на купулите, квадратните идолформите, канелурите и друг вид гравири, карактеристични за претнеолитскиот културен развој на светската цивилизација. Овој вид гравири секаде во светот прво се изработувале на што поголеми височини, свртени обично кон југ. Гравирите ги изработувале во континуитет, поаѓајќи од 32 милениум пред Христа, па сè до крајот на новата ера, кога гравирите добиле посебна форма и распореденост на карпата. Купулите близначки во контекст на педиформ (човечко стапало), кои ги забележавме во близина на ма-

според светски стандарди за истражување и документирање на карпестата уметност".

Истражувањата во околината на манастирот "Трескавец" наскоро ќе продолжат и ќе траат сè до целосното документирање на откриениот материјал.

директор на Светскиот архив за карпестата уметност со седиште во италијанскиот град Саро ди Понте, датираат од 32.000 години пред Христа.

"Вакви гравири - истакна д-р Душко Алексовски - забележавме пред и зад манастирот. Ваквите типови гравири праисторискиот човек ги изработувал најчесто врз лискон карпи, кои лесно се